Ч. 85 Середа 19 цьвітня (1 мая) 1895 Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

На вчерашнім засїданю Палати послів предложив п. міністер фінансів проект закона, зносячий премії для тих, що перші зроблять донесене о контрабанді. Опісля вела ся дальша дебата над реформою податковою, а именно над §§. 101, 102, 103, в котрих містять ся постанови, щоби предприемства, маючі також філії, платили часть приписаного податку в тих місцевостях, в котрих мають свої філії. Постанова ся виходить в користь міст на провинциї, а на некористь Відня, котрий тратить в додатках до податків більше як міліон зр. — Против сеї постанови як і против міністра фінансів виступив пос. Кронаветер за то, що він ділає в некористь Відня. Бесїдник вносив остаточно, щоби податок зарібковий від предприемств, котрі суть обовязані складати публичний рахунок, приписувано в тій місцевости, в котрій есть осідок згаданого предприемства. — Посол Бик ставив внесене, щоби податок зарібковий від фонду пропінацийного в Галичині приписувано у Львові а на Буковині в Черновцях. — Міністер фінансів, др. Пленер заявив, що охотно відпустить Відневи яко відшкодоване за утрату доходів через реформу податкову, часть надвишки з віденьского податку консумцийного. — Опісля ухвалено згадані параґрафи без зміни і приступлено до дебати над § 104 до 109, в котрих містить ся постанова що-до предприемств транспортових. — П. міністер торговлі подав опісля до відомости, що закон о розширеню відпочинку недїльного також і на покатну торговлю, одержав Найв. санкцию.

З Відня доносять, що в підкомітеті для реформи виборчої дійшло вже до повної згоди що-до головних точок реформи, однакож не ухвалено ще нічого рішучо. Говорять, що виготовлений проект есть дуже зближений до оголошеного недавно а принятого клюбом Гогенварта проекту. Ходить однакож чутка, що коли виготовлений проект буде предложений Раді державній, то стрітить там велику опозицию і майже на певно не узискає двох третих всїх голосів. На нині скликано повне засїданє комісиї для реформи виборчої і она має заняти ся вибором одного члена до підкомітету на місце виступившого з него пос. Діпавлього.

В комісиї буджетовій домагав ся пос. Лупул, щоби новий поїзд поспішний, котрий буде курсувати межи Віднем а Львовом, доходив аж до Черновець. Комісия радила відтак над внесенями і петициями в справі торговлї мливом. Пос. Гальвіх домагав ся обширного справозданя і ставив слідуючі резолюциї: Взиває ся правительство, щоби в справі торговлї мливом присьвятило більшу увагу і як найскорше скликало анкету для сеї справи; дальше, щоби рівночасно задля уникненя надужить в тій торговли, перевело ревізию істнуючих вже розпоряджень в порозуміню з угорским правительством а заразом щоби допильнувало того, аби торговля мливом була на будуче управильнена в дорозї законів а не в дорозї розпоряджень, або щоби була зовсім знесена. — Пос. Пініньский промавляв за тим, щоби розпочати більшу акцию в цїли усуненя надужить. На внесене торговлї мливом він би не годив ся зі взгляду на промисл галицкий. — Пос. Мавтнер зазначив, що опозиция більшости австрийских млинів походить звідси, що правительство угорске недбало держить ся умовлених правних постанов і що на Угорщині через то заводить ся шкідлива практика для австрийского промислу. — Пос. Менґер обговорював відносини млинарскі на Мораві і Шлеску. До инших невигідностий долучає ся часта зміна тарифи. Услівєм спочинку недїльного у великім промислї млиньскім есть порозуміє з Угорщиною, котрої велику конкуренцию годі вже видержати.

Комісия рільнича Палати послів закінчила в пятницю ґенеральну дискусию над правительственними проектами о фахових союзах рільничих і рентовних господарствах. Пос. Теклї був того погляду, що ся справа належить до Соймів і ставив внесене, щоби проекти тих законів предложити соймам. П. міністер рільництва ґр. Фалькенгайн сказав на то, що ся справа належить до законодавства державного і внесенє пос. Теклього відкинено, а наради приготовляючі поручено підкомітетови, до котрого вибрано послів: Рольсберґа, Повша, Мілевского, Мархета, Крумбгольца, Бавера, Гнївоша, Гібнера і Поша.

Перегляд політичний.

Угорске міністерство справ внутрішних заказало всякі проектовані на завтра збори і походи робітничі. Після приватної депеші відбули ся в Будапешті і на провинциї ревізиї у социялістів. Ревізиї ті стоять в звязи з завтрішним сьвятом робітничим і з недавним процесом социялістичним.

Зачувати, що церковно політичні предло-

61

РОЗБИШАКИ НА РІЦІ МІСІСІПІ.

Повість з житя американьских полїшуків.

Фридриха Ґерстекера.

(Дальше.)

Еджворт хотів лишити ся на своїм суднї, раз для того, щоби повезти свій набір долї водою, а відтак, щоби й Мрс. Еверетовій додержати слова. Але дві обставини станули тому на перешкоді: одна та, що капітан Кольбурн сам зажадав того, щоби він заступив его перед найблизшою властию державною та оправдав его самовільне ділане, а ще більше та друга, що его люди рішучо заявили ему, що хоч би мали стратити й послїдний цент із своєї платнї, то вислїдять тото гнїздо розбишаків і поубивають ті гадюки, що витягнули вже були по них свої повні їди кігтї. Та годі ж було Еджвортови плисти самому з своїм судном долї водою. Але капітан усунув наконець і послїдну перешкоду в той спосіб, що довідавшись, який у Еджворта набір, сказав, що закупить сам товари і то для ґарнізону в Місурі. О цїну порозумів ся він борзо з старенським чоловічком, а що сам на своїм кораблі не мав вільного набору, то казав підплисти поволи аж під ґаляр і, коли залога обох суден при помочи вояків переносила поквапно набір з одного на друге, оба мужчини добили в каюті торгу. Та й дане Мрс. Еверетовій слово вже его не вязало, бо она сказала, що волить по такій пригоді, як послїдної ночи, вернути на „Бляк Гаку“ до Гелеви а відтак від'їхати найблизшим пароходом, як ще раз може виставляти ся на таку небезпечність. Впрочім не можна знати, чи розбишаки не повтікали або не повтікають в своїх лодках на воду, а тогди в найблизшім часї стало би на ріцї певно дуже небезпечно.

Треба ще лиш було підождати, щоби розступила ся мрака, а сьвіжий поранний вітер, що зняв ся був перед всходом сонця, робив в сім взглядї як найлїпшу надію. Тимчасом они не дармували; пороблено всїлякі приготовления, щоби можна виступити против небезпечного ворога, аброю приведено до ладу і відбув ся перегляд войска. Капітан хотів зразу вибрати охотників і з ними насамперед піти на остров, але що всї до того зголосили ся, то він мусів сам вибрати людий з поміж них. Крім звичайної зброї роздїлено ще поміж них сокири і тесаки, на скілько тих стало, щоби було чим проложити собі дорогу через гущавину, про котру розповів О'Тулє, а перший приступ мав розпочати ся з тої сторони, о котрій говорили ті мужчини на острові — від долїшного клина, де по всїй імовірности були укриті лоди. Коли-б удало ся взяти се місце, то розбишакам була би відтята дорога до втечі, а в такім случаю осталось би лиш самій хоробрости зачіпаючих довести справедливу справу до побіди

30.

Мрс. Брайдельфордова і еї гості.

Читатель мусить ще раз вернути зі мною до того часу, коли Тома Барнвеля обжаловано і арештовано так несподївано та коли комісар полїциї завів его до арешту або до так званого кавнті жель, а сквайр пішов з Сандером до свого власного дому. Той арешт був при тій самій улици, що й хата Мрс. Брайдельфордової, і то як-раз косо напротив неї, по другім боцї згаданого вже, попереду вільного місця, так, що оба мужчини, скоро зайшли в улицю, котра відділяла ся на ліво, відлучили ся від тої товпи, що бігла за арештованим. Зараз по тім завели Тома до малої келї, що виходила на ту площу і там замкнули его, нехай тепер думає-придумує.

Неспокійно ходив він по вузкій, темній казни і як міг, так старав ся пояснити собі всї ті якісь дивні подїї сего вечера. Та надармо; само поступоване судиї було для него якесь загадочне, а що Говес то якийсь шибеник, о тім він вже анї на хвильку не сумнївав ся. Чи не длятого арештували его, щоби не допустити до викритя якогось злочину? Аж в однїй хвили пристанув і дуже задумав ся, коли ся гадка перший раз прийшла ему до голови.

женя стануть на порядку дневнім Палати послів аж в другій половині мая.

В російскім міністерстві війни ведуть ся тепер наради над зміною мундурів в російскім войску. Передовсім мають бути знесені дотеперішні баранячі шапки, котрі на літо були за тяжкі а будуть заведені шеломи з дашками, мабуть на лад німецких пікельгавб. Плащі і кабати офіцирскі мають бути також змінені. Доси, як звістно, було войско російске умундуроване трохи ніби на лад народний, що завів був померший цар. Тепер мундури будуть змінені на лад західно-европейский і о стілько ся справа має значінє політичне.

До Pol. Corr. доносять, що при будові сибірскої зелізниці викрито спроневірене на 15 міліонів. Внаслідок того шеф інжинірів Абадуров і управитель будови Подруский одержали димісию, а шеф відділу технїчного Смірнов застрілив ся в Томску.

З Йокагами доносять, що Росия, Франция і Німечина не запротестували формально против хіньско-японьского договору, лиш вручили меморіял, в котрім дають Японови дружну раду. На острові Формоза мали вибухнути великі розрухи, а німецкий корабель военний наплив туди, щоби дати потрібну поміч проживаючим там Европейцям.

Новинки

Львів дня 30 цьвітня 1895

— **Перенесеня.** П. Намістник переніс ц. к. повітових секретарів: Болесл. Лефлєра зі Львова до Горлиць і Володисл. Мазуркевича з Горлиць до Львова.

— **З перемиской епархії.** Презенту на Ветлину, дек. балигородского, одержав о. Петро Габлиньский. — Завідательства одержали оо.: Николай Паньковский в Ольшаниці, дек. яворівского; Алекс. Сінкевич в Сернах, дек. мостиского; Ант. Рудницкий в Лініні великій, дек. старосамбірского і Теод. Дуркот в Смереківці, дек. біцкого. — Катихитом при женьских школах в Дрогобичи іменований о. Дан. Куцій.

— **З Скалатщини пишуть нам:** В Сороцку, тутешного повіта, лучила ся 24 с. м. така пригода: Над потоком бавило ся шестеро дітий і виловили в воді якийсь корінь подібний до морхви. Діти поділили его поміж себе і з'їли та наслідки були страшні. Всі шестеро затроїли ся і лише завдяки перебуваючому в Сороцку ботанікови п. Маціевскому удало ся троє з них виратувати; других троє, що, як здаєть ся, за богато з'їли сеї отруї, не можна було відратувати і они померли. Корінь, що діти найшли, був переступень (bryonia alba), сильна отруя.

— **Самоубийства.** Дня 17 с. м. повісив ся Авраам Шайнбах, син властителя Добрянки, Ісаака. Причиною самоубийства була родинна незгода. — Дня 13 с. м. повісив ся в Ушни, золочівского повіта, зарібник Іван Олійник. Причиною самоубийства було помрачене ума в наслідок надмірного пияньства.

— **Нещастні пригоди.** Дня 24-го цьвітня в ночи переїхав поїзд зелізничий коло Жовкви Івана Ковальчука, що ідучи пяний до своеї любки, упав на шинах і заспав. Колеса перетяли его на двоє. — В камеральних лїсах в Штайнфельс, добромильского повіта, убило дерево робітника Івана Микиту. — В Завадівці, підгаецкого повіта, упав двірский паробок Йосиф Циндровский з воза під коні. Коні сполошили ся, побігли і волокли за собою паробка та так его покалічили, що на місци закінчив житє. — Утопила ся в Панасівці, скалатского повіта 40-літна вдова, мати троїх дітий, Анна Шестюк. Она була налоговою пиячкою і імовірно упала до потока з містка нетвереза.

— **Село Підсадки коло Львова** погоріло 27 цьвітня майже до тла, бо лишило ся всего 4 хати з цілого сілця. Погорів також двір ґр. Стан. Баденьгого. Огонь повстав в наслідок неосторожности двірского парібка, що кинув папірос в солому. При сильнім вихрі поміч була майже не можлива.

— **В нещастю щастє.** В Пташковій коло Грибова дня 22 цьвітня бавила ся 2-літна дитина, син війта Рясовича, коло зелізничого шляху. Як-раз в хвили, коли поїзд мав надійти, дитина вилізла на шини і стала туди бігати. В тім загуділа машина, надбіг поїзд і дитина дістала ся під вози. Всі, що те бачили, кинули ся з криком остраху до місця, де перед хвилею бавила ся дитина, і на щастє застали еї живою між шинами. В хвили, як надійшов поїзд, упала она так, що машина і вози перелетіли понад нею не ушкодивши еї, а легке скалічене правого лиця при паданю, цілком не грозить еї здоровлю.

— **На хірурґічнім конґресі в Берлині,** який недавно відбув ся, мав проф. Тільманус з Липска відчит про рака. Доси не розслідили ще лікарі, звідки повстає ся недуга, однако то певне, що він витворює ся в дуже неоднакових услівях та не всї части тіла підпадають ему в рівній мірі, на пр. селезінка майже ніколи а печінка часто. Також досліджено, що наклін до рака дістають люди, особливо в пізнійшім віці від довше треваючих підбуджень як механічних так і хемічних, на пр. часте голенє, курене тютюну, уживане горячих напитків і т. ин. У женщин недужих на рака в устах, причиною недуги буває звичайно курене тютюну або уживане алькоголю. Вкінци доказано, що сю недугу богато людий дістає від родичів, унаслїджує еї; так недавно в одній родині умерло на рака пятнацять осіб. Мурини мають більший наклін до тої недуги, як раса біла. Взагалі-ж хороба рак ширить ся усе більше, можна сказати в застрашуючий спосіб. Остатними роками число випадків тої недуги в Европі і в Америці почетверило ся.

— **Огні.** Дня 24 с. м. о годині 4-ій по полудни вибух огонь в місточку Фирлїеві і знищив 30 загород; погоріла також почта. Огонь був грізний, бо будинки стояли густо, а що люди потратили притомність, то мало хто ратував. Почало горіти від війтової шопи; здаєть ся, що — як то звичайно буває — завинили тут діти, а радше ті родичі, що полишали дітвору без нагляду дома, а самі пішли в поле. Сикавка громадска згоріла, отже як би не дідич, котрий сам прибув з сикавкою та своєю радою та енерґією змушував людий до ратованя, огневи не можна би було дати ради. Шкода около 25.000 зр., а лиш оден господар був обезпечений і то мабуть сам агент „Днїстра". — З Луки під Самбором доносять, що в ночи з 26 на 27 цьвітня пожар знищив там 22 господарств а близько 60 будинків. Все те згоріло майже в одній хвили. Суд і жандармерия не згоріли. Між иншими погорів ад'юнкт судовий і потерпів значну шкоду. — В Сівці калуській вибух огонь дня 16 с. м. і знищив чотири загороди селяньскі. Шкода 2200 зр. була обезпечена на 800 зр. Причиною пожару була хибна будова комина. — В Миколаеві жидачівского повіта, як здаєть ся, сам себе підпалив Іван Пришляк дня 12 с. м. Згоріла хата. Пришляка і его жінку арештовано. — В Коросенку,

---

Чи могло-ж би то бути? — Та ні, ні, его арештував преці правдивий комісар поліциї — судия був при тім, отже то не може бути; та й той чоловік, що его обжаловував, був ему зовсім незнакомий, він его в житю ніколи не бачив; то знав він напевно. Нічо' иншого, лиш стала ся якась ошибка, котра мусить незадовго пояснити ся. А хиба-ж ему тут тимчасом сидїти? Еджворт не міг би на него так довго чекати — а Мария? — Що стало ся з тою бідною людиною?

І знову став він живо бігати по казни та старав ся скорими руками втихомирити в собі ті розжалїлі та розбурхані чувства, які палили ему грудь та паморочили ему голову. Наконець, коли вже кров переставала в нім грати, приступив він до малого віконця з грубими, зелїзними кратами та виглянув на вкриту мракою улицю, осьвітлену лиш денеде слабим, блїдавим сьвітлом.

На площи перед арештом не було й живого духа; ті, що ішли за ним аж сюди, виділи, як замкнули ся за ним тяжкі, дубові двері — споглядали ще якийсь час на ті двері, а відтак забрали ся кождий до своєї хати. Лиш один якийсь чоловік надійшов улицею з гори і станув — він запамятав собі добре то місце — як раз перед тим самим домом, де він під дверми здогонив несподївано того молодого чоловіка. Хиба би то знов був Говес? Не вже-ж він вернув ся від своєї недужої жінки? А чи то він ще раз хотів там дістати ся, де его перед тим не хотїли пустити? Вже добре було стемнїло ся — Том не міг докладно розпізнати того чоловіка, але зачув добре, як він кілька разів запукав, ба, наконець таки вже з нетерпиливостию; аж в тім домі зробив ся якийсь рух. В долїшних вікнах показало ся сьвітло і незадовго по тім отворили ся двері — бодай на улицю упала ясна смуга проміня — і зараз опісля щез той чоловік. По якімсь часі затих вже й послїдний шум; погасли й послїдні сьвітла, що горіли то в горішній, то в долїшній части улиці. Лиш в тім однім домі ще сьвітило ся.

Так перестояв Том годину й другу під малим віконцем та дивив ся на двір, де було темно і вогко; година за годиною прислухував ся, як десь далеко в один голос рарахкали жаби і як дивно якось відкликали ся нічні птахи, що перелїтали понад містом та своїм голосом перерывали тишину. Задуманий споглядав він заедно на мраку та пригадував собі минувші дні і — давну любов. Не одна сльоза, що плила ему таки з під самого серця, покотилась ему при тім по его обгорілім лици, а він навіть і не обтер еї, бо не чув, як она ему котить ся.

Сам один — як палець, стояв він на сьвітї, не було вже нїякої душі, що любила би его, не було серця, що пристало би до него; коли-б тепер погиб, чи-ж був би хтось, хто би тим дуже зажурив ся, хто би по нїм уронив хоч би одну сльозу? — Не було нїкого, нїкого, а коли на ту гадку стряс ся, то зітхнув важко і закрив собі лице руками та вдивив ся в ті якісь страшні та блудні образи, що в сій хвили пересували ся перед его душею.

Раз був прокинув ся — ему як би здавало ся, що з тамтого боку улиці долетїв до него якийсь слабий крик — виглянув і побачив, що в тім загадочнім домі все ще сьвітило ся слабе сьвітло, але впрочім все було спокійно, анї найменший голос не перерывав глубокої тишини і він утомлений поклав ся наконець на тверду постіль, щоби переспати ся кілька годин і бодай на короткий час все то забути, що тепер наповняло его так важким горем.

* * *

Тимчасом в домі, віддаленім не більше як яких двіста кроків, де було „скромне і без вимог" помешкане Мрс. Людвиси Брайдельфордової, а де ще сьвітило ся, було ще видко досить великий рух. Правда, що Том Барнвель добре видів, або бодай добре здогадував ся, що той чоловік, котрий зараз по замкненю его до арешту, вернув перед той дім, не був нїхто иншій, лиш таки той сам ніби то Говес, та мусїв довго пукати, заким его впустили. А молодого злочинця не так легко було спекати ся; він був за надто хитрий, як щоби дав ся тим здурити, що в хатї нема нїкого, коли там всї сидять тихо. Він знав се лїпше та й справедливо здогадував ся, що Мрс. Брайдельфордова хоч тепер проти свого звичаю не відзиває ся, то певно стоїть за дверми і підслухує кождий его рух. Коли его пукане не помагало нїчого, то він нахилив ся до дїрки від ключа і шепнув крізь ню до середини:

— Моя чесна Мрс. Брайдельфордово, менї дуже прикро, що моя особа вас не конче обходить а може вам і дуже не на руку, але мусите мене пустити, а нї, то стану так гримати, що побуджу всїх сусідів... онтам, чую вже ідуть якісь люди. — І він став знову обома кулаками гримати в двері. Сим разом не гримав вже й пів минути, як почув, що з середини хтось відсунув тяжку засувку — зараз по тім ще й другу, а відтак стало знов тихо. Він пробовав отворити двері, але видко, що ті мусїли бути замкнені на ключ, а він не надумуючись богато, став на ново гримати.

— Господи Боже! — відозвав ся тепер обурений голос честної Мрс. Брайдельфордової, але она вже обкрутила ключем і відхилила трохи двері. — Ісусе Христе змилуй ся.... хто-ж то....

Сандер не дав вже їй договорити, бо ледви

перемишляньского повіта, погоріли дня 19 с. м. дві хати і одна стодола. Огонь був підложений; палія не зловили. — Також в наслідок підпалу згоріло 21 с. м. в Новосілці, підгаецкого повіта шість господарств. З погорільців лише один був обезпечений на 400 зр., а ціла шкода виносить 1500 зр. — В Старім місті також підгаецкого повіта знищив пожар 19 цьвітня в ночи пять селяньских загород. Шкода виносить 3600 зр., а з погорільців лиш один був обезпечений на 600 зр. Підозріну о підпал матір одного з погорільців, котра з сином жила в незгоді і часто відгрожувала ся підпаленем, арештовано. — В Узині, станіславівского повіта погоріло в ночи з 22 на 23 с. м. шість загород. В тім пожари погиб і один 30-літний селянин, Онуфрий Остапович. — Дня 12 с. м. погорів фільварок Кульчики в теребовельскім повіті. Шкода 2000 зр. — Діти стали причиною великого огня в Журавичках, ярославского повіта. Погоріло там 24 с. м. 10 загород. Шкода 5000 зр., а лише один погорілець був обезпечений на 300 зр. — Великий пожар навістив село Конюшки, мостиского повіта, дня 24 с. м. Погоріло 17 господарств. Шкода 8500 зр. Двох погорільців було обезпечених на 300 і 350 зр. — В Красієві, бучацкого повіта, знищив огонь дня 17 с. м. 8 будинків. Шкода по части обезпечена виносить 2800 зр. — В Волици, підгаецкого повіта, упало жертвою огня, дня 21 с. м. шість загород. Причиною огня були знов діти, що бавили ся сірниками коло шопи. Шкода 2300 зр. була обезпечена на 1050 зр.

— **Померли:** Йосиф Пакушевский, властитель звісної бронзівничої фірми у Львові, в 64-тім році житя; — в Кракові д-р. Лукиян Рідель професор окулістики на тамошнім університеті; — о. Климентій Матковский парох Сулимова, дня 29 с. м., в 48-ім році житя; — кс. Аполинарий Ґарґулиньский, провінцял Бернардинів у Львові, 26 с. м., в 35-ім році житя.

Господарство, промисл і торговля.

Приправи.

(Дальше).

Добра столова олива повинна бути передовсім сьвіжа, без запаху і чистого та приятного смаку, чиста і нелишаюча ніякого осаду. Барва такої оливи буває ясно-жовта, иноді дуже слабо в зелено впадаюча. Добру оливу досить трудно розпізнати, але все-таки треба головно зважати на єї барву і смак. Скоро олива єсть барви темнійшої, то вже знак, що она не сьвіжа; смак єї буває тогди вже досить неприятний, трановатий. Так само й біла барва оливи може бути, хоч не завсігди, ознакою єї несьвіжости. Олива під приступом воздуха і сьвітла блідне і набирає неприятного запаху: длятого треба єї держати в темнім, але не занадто теплім або холоднім місци і в добре замкнених посудинах.

Оливу фальшують дуже часто в той спосіб, що домішують до неї всіляких дешевших олїів, головно же олію макового, ріпакового і сезамового, олію з зерният бавовни і сонїчника. Домішки ті досить трудно розпізнати. Маковий олій єсть трохи тяжший як олива: одна літра оливи важить 917 грамів, а одна літра олію з маку важить 925 грамів, отже вже по вазї можна пізнати ту домішку. Крім того пізнати маковий олій в оливі ще й по тім, що коли потрясти фляшинкою з оливою, то з оливи добувають ся баньки і стають на верха. В найновійших часах стали виробляти штучну оливу до мащеня машин, котрій надають таку саму барву і такий самий запах, як має правдиве; єсть то мішанина олію ріпакового, масла кокосового, оливи правдивої і олію мінерального. Мішанини тої майже не можна відріжнити від правдивої оливи.

Найлїпша олива столова приходить до нас з полудневої Франциї (прованска олива) і з північної Італії. Єї висилають з тих країв або в баньках і фляшках або (гірші роди) в бочках. При спроваджуваню оливи в бочках треба на то зважати, щоби єї не спроваджувати серед великої спеки, бо она розпирає бочку і витїкає; в студени знов она застигає. Найбільше оливи продукує полуднева Італія. В Іспанії і Португалії продукують переважно оливу до машин. В нашій монархії продукують оливу в Дальмациї і Істриї.

2. Оцет.

Оцет займає як в торговли так і в промислї дуже важне місце. Назва „оцет" пішла від латиньского слова acetum (ацетум); в Росиї називають оцет „уксусом", а ся назва знов пішла від грецкого слова „оксіс", що значить „кваский".

Продукция оцту і єго роди. Продукция оцту становить сама про себе окрему галузь промислу, иноді навіть на великі розміри, — промислу фабричного і длятого годї нам тут широко о нїй розписувати ся. Мусимо однакож бодай в головних чертах дещо про ню розказати, позаяк знане роблення оцту єсть потрібне для пізнаваня готового вже продукту, а відтак і сам купець часто приходить в то положенє, що може, а навіть і мусить сам робити оцет, н. пр., коли єму зіпсує ся значна скількість вина, котре в противнім случаю зовсім би єму змарнувало ся. Отже при поодиноких родах оцту розкажемо дещо і про їх фабрикацию.

Готовий оцет яко товар торговельний єсть то чистий майже безбарвний або жовтавий рідко слабо червонавий плин, котрий єсть мішаниною квасу оцтового і води з додатком для запаху етеру оцтового і тих частий складових, з котрих оцет робить. ся. В торговли маємо слїдуючі три роди оцту:

1. Винний оцет, найлїпший, робить ся з вина — гірший з вижимок винових (останків з вижмитих т. є. витиснених ягід винограду). Сей рід оцту виробляють очевидно найбільше лиш там, де продукують і вино, отже в таких краях як Франция і Німеччина, а у нас н. пр. Угорщина. Давнїйше вироблювано винний оцет у великій скількости головно у Франциї, передовсім же в Орлеанї, де продуковано у великій скількости вина, котрі не могли довго держати ся. Продукция оцту винного разом з продукциєю оцту винного там тепер дуже підупала. Той оцет винний, який тепер появляєсь в торговли, єсть продуктом з вижимок, походячий з Угорщини і країв нїмецких або понайбільшій части звичайним оцтом спіритусовим, котрому для закраски додано ще трохи червоного вина. Винний оцет виробляє ся найпростїйшим способом так:

До дубової бочки, випареної добре і виполоканої відтак кипячим оцтом наливає ся н. пр. 100 лїтрів вина. Треба-ж знати, що в готовім оцтї єсть фермент, або т. зв. грибок оцтовий, котрий при приступі воздуха робить то, що алькоголь винний сполучає ся з кіснем воздуха і тогди робить ся з него квас оцтовий. Через то, що бочку виполокало ся оцтом, дістав ся до неї і той фермент та зачинає тепер перетворювати вино на оцет. За 8 днїв наливає ся до бочки знов 10 лїтрів вина і то повтаряє ся доти, доки бочка не наповнить ся до двох третих частий. По 14 днях від часу, коли послїдний раз долило ся вина, зробить ся вже з него оцет. Тогди спускає ся половину готового оцту до сьвіжої чистої бочки або до великих бутлїв, щоби він в них підстояв ся, але при тім треба на то зважати, щоби до них не дістав ся фермент оцтовий, та щоби они були добре заткані, бо в противнім случаю, квас оцтовий, який витворив ся з алькоголю винного, буде дальше киснути, з него буде творити ся вуглева кислота і вода, або, як то звичайно каже ся, оцет звітріє. До оставшого ся в бочці оцту можна знов доливати вина і тим способом навіть і через кілька лїт виробляти сьвіжий оцет, доки аж не покаже ся, що бочку треба вже очистити.

Телеграми.

Венеция 30 цьвітня. Єї Вел. Цісарева австрийска від'їхала звідси на корабли „Мірамар". Король і королева італїяньскі вертаючи з прогульки на яхтї стрітили „Мірамар" і попрощали ся з Єї Вел. Цісаревою ще раз дуже сердечно.

Любляна 30 цьвітня. Вчера о 5 год. і 5 мін. пополудни дав ся тут почути короткий але сильний удар підземний, перед тим же було чути сильний гук. В ночи трясла ся земля знову два рази але слабо. Настала студінь і дощ. Будова бараків поступає. Всї церкви з виїмкою одної все ще замкнені а богослуженє править ся на дворі. Стан здоровля межи населенєм єсть нормальний.

Ниш 30 цьвітня. Скупштина вручила вчера в повнім числї королеви адресу а той приняв єї з подякою. Адреса скупштини парафразує тронову бесїду і зазначує то, що насильне видаленє родичів короля з краю було встидом і ганьбою для Сербів. Скупштина радує ся з того, що родичам короля вернено їх права і висказує правительству своє повне довірє та бажає, щоби непевність в веденю діл державних раз скінчила ся.

Ню-Йорк 30 цьвітня. На острові Куба побили повстанці відділ іспаньского войска і зъвсїм єго розігнали.

що двері відхилили ся на стілько, що він міг всунути одну ногу, як зараз упхав ся і цїлий та в одній хвили опинив ся в сїнех. Тут вже не зважав він на то, що она з перестраху аж крикнула та сказала, що корчі єї возьмуть, лиш замкнув чимскорше двері за собою та позасував засувки так само, як они й перед тим були позасувані.

— Бійте ж ся Бога! — відозвала ся перепуджена женщина.

— Тихо, тихо, моя солоденька леді! — просив єї Сандер усьміхаючись — успокій ся Людвисю, моя красавичко — твоїй невинности не грозить нїчого, красних твоїх оченят нїхто тобі не наврочить, лиш мусиш стулити свої солоденькі губи.

А як тобі серце не дасть супокою,
Пристань тогди любко до отсеї груди,
То найдеш відраду і що забажаєш.
Не будуть даремні тогди твої труди,
Всї твої бажаня тобі....

— Чортови тикайте не менї! — перебила тут єму Людвися Брайдельфордова неконченчно — якого лиха гримаєте так у двері самотної вдовиці, як коли-б увзяли-сте ся таки їх розбити. Чоловіче, чи ви з розуму вийшли, чи хочете і мене і себе довести до нещастя?

— Анї одно анї друге, моя любко солоденька — відповів Сандер і хотів вже єї обняти, як до танцю, але она угнївана вирвала ся зручно від него — анї одно анї друге, я мав лиш щось важного з вами поговорити, а що якось не маю часу.... але моя ви хорошенька крамарко Геленьска, чи хочете, щоби я стояв тут у вас цїлу ніч у сїнех? Я змерз, мокрий, голоден, хочу пити, обрабований, залюблений та ще й в небезпечности — з того всего вже одно повинно би чей вистати, щоби така любенька та палка жінка, як ви трохи більше змилувала ся над таким чоловіком. Отже прошу вас насамперед, дайте загріти ся, обісхнути, попоїсти та напити ся, а о прочім поговоримо опісля. Мрс. Брайдельфордово, я називаю ся Сандер і мав вже давнїйше честь....

— Господи сьвятий, змилуй ся! — відозвала ся Брайдельфордова здивована страшенно — отто-ж меле язиком, як тої млин якось яніі на ріці Уайт, що пустив на всї лотоки. Чо' хочете від мене, сер? Чо' лізете так пізною порою до хати самотної жінки і ще насамперед так гримаєте у двері, що всї сусіди мусять побудити ся? Чи я тут в Геленї на то, щоби приймала на ніч всїляких пройдисьвітів та волоцюгів, щоби у мене хован ся всякий шибеник, що боїть ся заслуженої кари? Але добре менї так, мій небіжчик.... коли він тепер дивить ся з гори на мене, знає, що правду кажу.... мій небіжчик тисяч разів не раз казав менї то.... Людвисю, говорив він бувало.... а то що знову? Двері замкнені.... чого добуваєте ся до дверий?

— Хочу увійти, Людвисю, моя красавичко — відповів Сандер сьміючись — я дуже люблю слухати моральних наук покійного старого Брайдельфорда, але передо мною мусить стояти чарка горячого ґроґу або печеня, а підо мною мусить бути мягке крісло.... отже коли ваша ласка....

(Дальше буде)

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.